

Wymagania na poszczególne oceny
z przedmiotu
język polski
dla klasy pierwszej gimnazjum

Ocenę dopuszczającą:

otrzymuje uczeń, który:

- *Mówienie* - uważnie śledzi tok zajęć, koncentruje się na wypowiedziach prowadzącego i uczestników, zapamiętuje przekazywane treści, stara się poprawnie wyrażać własne myśli.
- *Pisanie*- tworzy wypowiedzi na zadany temat i zgodnie z podaną formą ,w tym: opowiadanie, opis, charakterystyka, sprawozdanie.
- *Opisywanie* – podejmuje próby tworzenia opisu postaci, miejsca, przedmiotu.
- *Charakteryzowanie* – stosuje słownictwo nazywające cechy, wady i zalety, słownictwo wartościujące i oceniające, próbuje redagować charakterystykę.
- *Streszczenie* – prezentuje najważniejsze wydarzenia utworu fabularnego, filmu, widowiska teatralnego, wyodrębnia i ustala ważność postaci utworu.
- *Czytanie utworów epickich, dramatów, wierszy* – czyta sprawnie, wskazuje postacie, sytuacje komiczne i tragiczne, odróżnia tekst główny dramatu od tekstu pobocznego, identyfikuje osobę mówiącą.
- Zna literaturę obowiązkową.
- *Sztuki plastyczne* – potrafi wskazać dzieła wybitnych twórców włoskiego renesansu i zabytki kultury starożytnej, średniowiecza, renesansu oraz baroku.
- Zna podstawowe pojęcia związane ze sztuką filmową i teatrem.

- *Notatka* – próbuje sporządzać notatkę w formie planu, schematu, tabeli, czyta proste instrukcje i wykonuje czynności związane z zapisem.

Nauka o języku

Ocenę dopuszczającą:

Otrzymuje uczeń, który:

- Konstruuje wypowiedzenie pojedyncze i złożone.
- Rozpoznaje w zdaniu orzeczenie czasownikowe.
- Rozpoznaje imiesłowy.
- Posługuje się czasownikiem w różnych trybach i stronach.
- Rozpoznaje w zdaniu podmiot w M, domyślny.
- Stosuje w zdaniu czasowniki w różnych funkcjach.
- Rozpoznaje i nazywa części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówek, przyimek, spójnik, partykuła).
- Zapisuje słownie podane cyfry.
- Dostosowuje formy rzeczownika do przymiotnika.
- Dostrzega celowość użycia wykrzyknika.
- Zastępuje różne części mowy odpowiednimi zaimkami.
- Poprawnie tworzy i zapisuje stopień wyższy i najwyższy przymiotnika.
- Zna podstawowe zasady ortografii: pisownia wyrazów z - u -, - ó-, - ź-, - rz—ch-, -h-, pisownia łączna i rozdzielna wyrażen przyimkowych i partykuł, dużą i małą literą.
- Stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie.

Ocenę dostateczną:

Otrzyma uczeń, (j . w . oraz):

- *Mówienie* – uczestniczy w dyskusjach na rozmaite tematy, uważnie słucha wypowiedzi innych osób w celu skonfrontowania, przedstawienia własnych wiadomości na dany temat.
- Dbą o estetykę wypowiedzi, mówi wyraźnie, dobiera właściwe słownictwo.
- Dbą o rzeczowość i poprawność wypowiedzi.
- Zna formuły grzecznościowe, zna konwencje językowe zależne od środowiska, ma świadomość konsekwencji używania formuł niestosownych i obraźliwych.
- *Słuchanie* – uważnie słucha tekstu, precyzuje problem, zadaje pytania z nim związane, odnajduje związki między poszczególnymi wypowiedziami (pytaniami i odpowiedziami).
- *Czytanie utworów epickich, dramatycznych wierszy* – czyta płynnie, wskazuje elementy świata przedstawionego w utworze fabularnym (noweli, powieści, dramacie).
- Dostrzega w utworach różne postawy bohaterów.
- Rozpoznaje cechy tragedii, powieści, fraszki, przypowieści, hymnu, komedii, powieści historycznej, filmu.
- Wskazuje środki stylistyczne: epitet, przenośnia, powtórzenie, apostrofa, pytanie retoryczne.
- Wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny i poboczny, monolog i dialog.
- Rozpoznaje lirykę, epikę i dramat.
- Rozróżnia narrację trzecioosobową i pierwszoosobową.

- Odróżnia informację o faktach od opinii.
- Czerpie dodatkowe informacje z przypisu.
- Korzysta ze słowników: ortograficznego, języka polskiego, wyrazów obcych, frazeologicznego.
- Korzysta z elektronicznych środków przekazywania informacji, w tym z Internetu.
- *Pisanie* – tworzy spójne wypowiedzi w podanych formach gatunkowych.
- Rozpoznaje opis dynamiczny i statyczny.
- Podejmuje próbę redagowania dzieła sztuki, scenografii.
- Redaguje charakterystykę.
- *Odczytywanie innych tekstów kultury* – dostrzega różnice między adaptacją a pierwowzorem literackim, określa tematykę, np. obrazu, rzeźby, grafiki, określa nastrój, tempo utworu muzycznego, potrafi wskazać dzieła wybitnych polskich twórców muzyki, korzysta z różnych czasopism.

Nauka o języku

Ocenę dostateczną:

Otrzymuje uczeń, który (j . w . oraz)

- Odróżnia formy nieosobowe od osobowych, określa formy gramatyczne czasownika
- Przy pomocy nauczyciela redaguje zdania z czasownikiem w trybie rozkazującym.
- Tworzy formy nieosobowe czasowników zakończone na -no, -to.
- Przekształca zdania zmieniając formy strony biernej na czynną
- Tworzy imiesłowy od wskazanych czasowników:

- Rozróżnia formy rzeczownika.
- Poprawnie zapisuje rzeczownik małą i wielką literą.
- Odmienia rzeczownik o osobliwej odmianie.
- Rozwija zdania ubarwiając opis przymiotnikami.
- Wymienia typy rzeczownika.
- Odmienia liczebnik przez rodzaje.
- Rozpoznaje zaimek:
- Przekształca zdania stosując zaimki.
- Wymienia nieodmienne części mowy
- Wskazuje w tekście wykrzykniki i partykuły.
- Wskazuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające.
- Stosuje tryb rozkazujący w zdaniach.
- Wypisuje z tekstu wypowiedzenie nie zawierające podmiotu.
- Określa rodzaje podmiotu i orzeczenia.
- Rozpoznaje części zdania.

Ocenę dobrą

otrzymuje uczeń, który (j . w . oraz):

- *Mówienie-Diskusje tematyczne* – swobodnie bierze udział w dyskusjach tematycznych, potrafi słuchać selektywnie w celu eliminowania z własnej wypowiedzi informacji, które już się pojawiły.
- *Zajęcia dydaktyczne* – potrafi wysłuchane informacje wykorzystać na lekcjach i w życiu, wyciąga wnioski z zasłyszanych informacji i komunikatów, wykazuje się aktywnością.

- *Recytuje oddając:*
- W sile natężenia głosu – np. gniew, zadowolenie, oburzenie itp.
- W barwie i brzmieniu – np. smutek, radość, żal, apatia itp.
- W tempie mówienia – np. ekscytacja, znużenie itp.
- *Estetyka wypowiedzi* – posługuje się poprawną polszczyzną, unika powtórzeń.
- *Streszczenie* – zachowuje chronologię wydarzeń i porządek przyczynowo-skutkowy.
- *Charakterystyka* – redaguje charakterystykę porównawczą i autocharakterystykę, rozróżnia charakterystykę statyczną i dynamiczną.
- *Opowiadanie* – opowiada przebieg jednego wątku z utworu wielowątkowego, w opowiadaniu ustnym stosuje inne formy (np. opis postaci, krajobrazu).
- *Opis* – redaguje opis przeżyć wewnętrznych, sytuacji, krajobrazu, dzieła sztuki, rozpoznaje opis obiektywny i subiektywny.
- *Czytanie utworów epickich, dramatycznych wierszy* – umie czytać teksty selekcyjnie, odróżnia fikcję od prawdy historycznej, określa problematykę utworu, dostrzega zmiany zachodzące w postępowaniu bohaterów, dobiera odpowiednie cytaty, rozpoznaje komizm słowny, sytuacyjny, komizm postaci, odróżnia fraszkę, hymn, piosenkę.
- *Odczytywanie innych tekstów kultury* – ocenia postępowanie bohaterów teatralnych i filmowych, rozróżnia rozmaite wytwory sztuki plastycznej (np. obraz, rzeźba, płaskorzeźba, grafika).

Nauka o języku

Ocenę dobrą:

Otrzymuje uczeń, który (j . w . oraz):

- Świadomie posługuje się różnymi rodzajami wypowiedzi pojedynczych i złożonych, dostosowuje je do intencji, sytuacji, odbiorcy – używa różnych określeń w odpowiednich formach fleksyjnych.

- Przekształca wypowiedzi pojedyncze na złożone i odwrotnie.
- Stosuje właściwą interpunkcję.
- Rozróżnia tryby i strony czasownika.
- Wskazuje w zdaniu liczebnik w funkcji przydawki i podmiotu.
- Świadomie stosuje różne formy zaimków w celu osiągnięcia spójności wypowiedzi.

Ocenę **bardzo dobrą**:

otrzymuje uczeń, który (j. w . oraz):

Mówienie- wyraża aprobatę, zaciekawienie, zdziwienie, empatie, wątpliwości i wczuwa się w rolę mówiącego;

- Rozumie treść złożonych instrukcji poleceń;
- Słucha krytycznie i potrafi odnajdywać elementy perswazji ukryte wartościowanie i ewentualne zamiary manipulacyjne;
- Rozpoznaje intencję wypowiedzi – aprobatę, dezaprobatę, negację, prowokację
- Udowadnia złożoność natury ludzkiej i dostrzega zmiany zachodzące w osobowości i postępowaniu;
- *Czytanie utworów epickich, dramatycznych, wierszy* – czyta głośno, wyraziście teksty o różnym zabarwieniu emocjonalnym, dobierając właściwe środki ekspresji.
- Wybiera informacje potrzebne do samodzielnej pracy.
- Przygotowuje samodzielnie wypowiedź dotyczącą przeczytanego tekstu.
- Rozróżnia fazy przebiegu akcji w utworze (zawiązanie akcji, punkt kulminacyjny, rozwiązanie akcji), określa rolę autora dramatu, reżysera, scenografa i aktora jako twórcy sztuki teatralnej.
- Odczytuje alegorie i morał w bajkach oraz prawdy ogólne w przypowieściach.
- Określa funkcje środków stylistycznych w tekstach literackich;

- *Odczytywanie innych tekstów kultury* – rozpoznaje tworzywo filmowe i teatralne.
- Dostrzega ilustracyjny charakter muzyki.
- Gromadzi materiały prasowe do samodzielnej pracy, korzysta ze zbiorów i warsztatu informacyjnego biblioteki (także za pomocą automatycznych systemów wyszukiwania danych), rozróżnia informacje przekazywane werbalnie i zawarte w dźwięku i obrazie.
- Samodzielnie korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny, słownika frazeologicznego i interpunkcyjnego w celu bogacenia i korekty własnych prac.
- Analizuje film i dzieło plastyczne, opisuje i dostrzega walory symbolu, kompozycji, koloru, nastroju...
- *Streszczenie* – redaguje streszczenie jednego wątku utworu wielowątkowego lub mitu, sceny utworu dramatycznego.
- *Charakterystyka* – redaguje charakterystykę postaci literackiej i rzeczywistej, używając słownictwa nazywającego uczucia, stany psychiczne i reakcje zewnętrzne.

Nauka o języku

Ocenę bardzo dobrą

otrzymuje uczeń, który (j . w . oraz):

- Umie przekształcić stronę czynną na bierną.
- Świadomie stosuje części mowy w różnych funkcjach.
- Przekształca wypowiedzenia różnego typu stosując zamienne spójniki.
- Zachowuje poprawną interpunkcję.
- Stosuje partykuły w wypowiedziach w celu zasygnalizowania postawy i uczuć nadawcy wobec wypowiedzanych treści.
- Stosuje w wypowiedziach odpowiednie wykrzykniki dla uwydatnienia przeżyć, wrażeń i emocji.
- Wykonuje wykresy zdań pojedynczych.

Ocenę celującą

Otrzymuje uczeń, który (j . w . oraz):

- Rozszerza własną kulturę o pozycje wykraczające poza program (ewentualnie czyta w całości utwory, które pozostali uczniowie poznają we fragmentach).
- Podejmuje działania twórcze (recytacje, poezja, śpiewanie, gra dramatyczna, inscenizacja, artykuł do gazetki szkolnej, reklama, przekład intersemiotyczny, plakat).
- Posiada pełną umiejętność wypowiadania się pisemnego w formie wynikającej z tematu.
- Redaguje opowiadanie twórcze.
- Wykracza poza program klasy pierwszej w poszczególnych działach nauki o języku.
- Bierze udział w konkursach przedmiotowych i artystycznych.
- *Kompozycja wypowiedzi* – redaguje plany szczegółowe różnych wypowiedzi pisemnych, a następnie rozwija je, stosuje właściwe znaki graficzne w tekście.
- *Notatka* – redaguje notatkę w formie streszczenia, mapy myśli, schematu, tabeli, wyliczenia, planu.